

بازارها و بازارچه های شیراز

بازارهای سنتی شیراز:

بازار دو دسته‌ه از دکان های بسیاری در برابر یکدیگر است که غالباً سقفی آن دو رسته را به یکدیگر می پیوند. بازار میدان داد و ستد و کوی سودگران است. بازار محل خرید و فروش کالا، خوراک، پوشاک و ...است.

بازارهای شیراز

۱ - بازار وکیل که کریم خان زند آن را از روی نقشه‌ی بازار قیصریه ی لار که یادگار دوره‌ی صفویه بود بنا نهاده است. این بازار که از زیباترین بازارهای ایران است از یک چهارراه (چهارسو) با طاقی گنبدی و بلند و چهار بازار عمود بر هم ساخته شده است.

تعداد دکان های هر رسته عبارت است از: رسته‌ی شمالی ۸۲ باب و رسته ی جنوبی ۸۲ باب. نام بازارهای هر رسته به این شرح است: بازار بزرها‌ها، بازار بنکداران، بازار سراجان و بازار علاقتندان. بازار بزرها‌ها نیز یک انشعاب به نام بازار شمشیرگرها دارد که در ورودی آن جنب مسجد وکیل بازمی شود. در سال ۱۳۱۳ شمسی که خیابان زند را امتداد داده اند چند دهنه از طاق های بازار شمالی از بین رفته است. طاق های ضریب بلند یا درپچه هایی در زیر سقف، تهویه‌ی هوای بازار را به عهده دارند. حجره های بازار در ارتفاع یک متری از سطح زمین ساخته شده و سکویی سراسری از جلوی آن می گذرد. در گذشته جلوی هر حجره یک کرسی بزرگ برای نشستن مشتری قرار داشت. درهای بالا رونده چوبی را امروزه با درهای فلزی تمویض کرده اند.

برای رفاه حال تاجران در میانه های بازار، ضرابخانه برای ضرب سکه، گمرک، انبار کالا و کاروان سراهایی مانند کاروان سرای روغنی و کاروان سرای احمدی نیز به ساختمان بازار اضافه کرده اند.

۲ - بازار نو: در زمان قاجاریه، بازار وکیل

شمالی را تا دروازه‌ی اصفهان ادامه دادند و نام

بازار نو بر آن نهادند.

۳ - بازار مسگرها که همانند ساختمان بازار وکیل است و سابقاً تمام دکان های آنجا در اختیار مسگران بود.

این بازار بین اردو بازار و بازار مرغ قرار دارد و امروز محل تجارت کالاهای چینی شده است. اینک داستانی از زبان مسگران قدیم این بازار:

گویند روزی صاحب دیوان، حاکم فارس سوار بر اسب برای بازدید از بازار و مردم وارد بازار مسگرها شد و این زمانی بود که خشکسالی و گرانی نان به مردم فشار می آورد. همین که صاحب دیوان قدم به ابتدای بازار گذاشت و از اولین مسگر قیمت نان و مواد غذایی را پرسید، مسگر پاسخ نداد و با چکش محکم ضرباتی بر سندان نواخت. پس از آن تمام مسگرهای بازار، هم آهنگ آن ضربات را تکرار کردند و به حاکم چنین پاسخ دادند. صاب دیون، خرت بورون، چکار داری به نرخ نون (صاحب دیوان برو حکومت را بکن، تو به قیمت نان مردم چه کار داری).

۴ - اردوبازار: این بازار با انشعابات فراوان بین سرای مشیر و بازار مسگرها قرار دارد و امروز بیشتر عمده فروشی کالاهای گوناگون است. انتهای این بازار به خیابان لطفعلی خان زند می رسد.

۵ -بازار حاجی: این بازار هم بین خیابان لطفعلی خان زند و حرم حضرت سید میر محمد واقع است.

۶ -از بازارهای قدیمی که امروز اثری از آن ها نیست می توان به بازار مرغ و بازار آقا اشاره کرد. بازار مرغ بین شاهچراغ و بازار مسگرها قرار داشت که خیابان احمدی جانشین آن شده است. بازار آقا هم بین حرم شاهچراغ و حرم سید میرمحمد بود و جوی آبی از وسط آن می گذشت و حوضی در میانه ی آن قرار داشت. این بازار هم در فضای گسترش صحن از بین رفته است.

۷ - بازار شاهچراغ: از بازارهای جدید است که در سمت شمال حرم مطهر ایجاد گردیده است.

۸ - بازار مشیر: این بازار از سرای مشیر شروع می شود و تا میانه ی اردو بازار ادامه می یابد.

بازارچه های شیراز

بازارچه ها بازارهای کوچکی بودند که در هر محله با توجه به احتیاجات مردم آنجا ایجاد شده بودند. امروز هم پاساژهای شیک و زیبایی چند طبقه به عنوان مراکز خرید جانشین بازارچه های قدیمی شده‌اند اکثر این مراکز خرید متنوع و همه گونه شغل در آن ها به چشم می خورد و در بعضی از آن‌ها تنها فروشندگان یک کالا به کاسبی مشغولند مانند پاساژ طلا و جواهرات یا مرکز وسایل صوتی و تصویری و ...

بازارچه هایی نیز زیر نظر شهرداری به صورت موقت زیر سایه بان هایی در نقاط پر جمعیت شهر تشکیل می شود که بیشتر مواد خوراکی در آن ها عرضه می گردد.

بازارچه های قدیمی:

نام گذاری بازارچه های قدیمی، گوناگون و به مناسبت های مختلف بوده است.

۱ - بازارچه کاسب آنجا مشهور بودند مانند:

بازارچه ی حاجی رجب (در محله‌ی بالا کفد) و بازارچه های حاجی زینل (در محله ی دروازه کارزون) که هیچ کدام از آن ها دیگر وجود ندارند و فقط نامی از آنها باقی مانده است.

۲ -بازارچه هایی که به نام یک طایفه و قوم معروف بودند مانند:

بازارچه ی فیل (در محله ی دروازه ی سعدی)

که به نام طایفه ی فیلی ها مشهور بود. این طایفه در زمان کریم خان زند به شیراز آمده و در این محل ساکن شده اند.

بازارچه ی ارمنی ها (نزدیک مسجد مشیر و کلیسای ارمنه) این بازارچه هم تخریب گردیده است.

۳ - بازارچه هایی به نام امام زادگان یا بزرگانی که در آنجا مدفون بودند مانند:

بازارچه ی آستانه (در محله ی بالا کفد و حرم مطهر حضرت سید علاء الدین حسین «ع»)
بازارچه ی منصوریه (در محله ی لب آب و آرامگاه شیخ روزبهان).

بازارچه ی سنگ سیاه (در محله ی دروازه ی کارزون و آرامگاه سیویوه).

بازارچه ی سید حاجی غریب (در محله ی دروازه ی کارزون و حرم سید تاج الدین غریب).
بازارچه ی درشخ (در محله ی بالا کفد و آرامگاه میر سید شریف جرجانی).

از این بازارچه ها تنها بازارچه ی سید حاجی غریب زنده و پایرجاست.

۴ - بازارچه هایی که یک شغل خاص در آن بود مانند:

بازارچه ی رسمون که به بازار رسمون معروف بود (در محله ی سردرک). گویا بیشتر کاسب‌های این بازارچه ریسمان و نخ می فروختند یا تهیه می کردند. این بازارچه هم در مسیر خیابان بین‌الرحمین قرار گرفته و تخریب شده است.

۵ - بازارچه هایی که موقعیت خاصی داشتند مانند:

بازارچه ی میدان شاه و بازارچه‌ی حوض قارچی (بین چهار راه مشیر و چهار راه نمازی) از این بازارچه ها هم اثری بر جا نمانده است.

میدان شاه محل تجمع مردم و اجرای مراسمی خاص بوده. زنده یاد دکتر جمشید صداقت کیش می گفت که: «رضا شاه در سفر به شیراز در این میدان سخنرانی کرده است.»

نام بازارچه ی حوض قارچی هم گویا حوضی شبیه به قارچ در آنجا وجود داشته و یا شخصی به نام «قاری چی» آنجا دکان یا مسکن داشته است.

حمام های سنتی و قدیمی شیراز

بیشتر حمام های سنتی شیراز به سبب ساخت و سازهای شهری و همچنین بهداشتی نبودن آن‌ها تخریب گردیده و یا متروک شده است.

حمام وکیل تغییر کاربری داده و به موزه تبدیل گردیده.

چند حمام سنتی و قدیمی هم مانند حمام قورخانه و حمام گودی واقع در محله ی بالاکفد، خیابان آستانه به عنوان نمونه و بازدید مردم به کار خود ادامه می دهند.

حمام های سنتی و قدیمی به ترتیب الفبا:

حمام آستانه (ابتدای خیابان حسینی که تخریب شده)

حمام امام زاده ابراهیم (بولوار سیویوه)

حمام بی بی دختران (جنوب میدان شاه که تخریب شده)

حمام توکل (جنب بازار حاجی)

حمام حاج هاشم (کوچه‌ی روبروی حسینی‌یه ی قوام)

حمام حاج زین العابدین (ابتدای محله‌ی بیات که تخریب شده)

حمام حاج آ محمد (جنب طاق ذوالریاستین، میدان شاه)

حمام حیرا میرزا هادی (کوچه ی سرباغ که تخریب شده)

حمام حکیم (بازارچه‌ی حاج زینل)

حمام حیران (میدان مولا)

حمام خانی (جنب مسجد آقا احمد که با ساختمان مسجد یکی شده است)

حمام خواجه (نزدیک سید ذوالفقار)

حمام شاهزاده محمد (دروازه‌ی کارزون که تخریب شده)

حمام شبک (بازارچه ی حاج زینل)

حمام صدرآباد (کوچه خشایارشا)

حمام علمدار (لب آب، در خیابان بین الحرمین که تخریب شده)

حمام قاضی (شرق مسجد جمعه که تخریب شده)

حمام قورخانه (خیابان آستانه)

حمام گلشن (جنوب مسجد جمعه که تخریب شده)

حمام گلدسته (جنب مسجد نو که تخریب گشته)

حمام گودی (خیابان آستانه)

حمام مستشار (پشت اداره ی دارایی که تخریب شده)

حمام نقشک (اردوبازار)

حمام کچیته (پشت نارنجستان قوام)

حمام وکیل (جنب مسجد وکیل)

برای مطالعه ی شرح حمام های عمومی شیراز لطفاً به کتاب دلنوشته هایی از آداب و رسوم مردم شیراز اثر جمال زبانی مراجعه فرمائید.

حمام های جدید بهداشتی با صحن عمومی و نمره های خصوصی
حمام اخلاق پور (خیابان لطفعلیخان زند)
حمام برلیان (خیابان وصال)
حمام بهارستان (خیابان زند شرقی)
حمام توکل (خیابان احمدی)
حمام شاپوری (خیابان اهلی که تخریب شده)
حمام شکوفه (خیابان مشیر که تخریب شده)
حمام شگفت (خیابان اصلاح نژاد که تخریب

گل گشتی در شیراز

بخش دوم

شده)

حمام قهرمانی (خیابان زند شرقی)
حمام کوشک (خیابان فرودگاه قدیم)
حمام نصریه (ابتدای خیابان انوری که تخریب شده)

حمام نیمروزی (فلکه ی شاهزاده قاسم که تخریب شده)
حمام یزدانی (خیابان فردوسی. دروازه ی

اصفهان)
از سال ۱۳۳۰ حمام های بهداشتی با صحن عمومی و نمره های خصوصی به سبک جدید ساخته شد. در این حمام ها مردم عادی از صحن عمومی استفاده می کردند و گروهی نیز از نمره‌های خصوصی بهره می بردند. تعداد نمره‌های خصوصی هر حمام بستگی به کوچکی یا بزرگی آن ها داشت. این حمام ها، هم بخش زنانه و هم بخش مردانه داشتند.

از حدود سال ۱۳۵۰ مردم در خانه هایشان حمام خصوصی ساختند. آب این حمام ها را با سوزاندن هیزم گرم می کردند. سپس نفت و چراغ‌های نفت سوز جای هیزم را گرفت. آب‌گرم‌ک‌های مخزنی ایستاده با نفت یا گاز به بازآمد آمد و امروز مردم از کپچک های دیواری و حرارت مرکزی استفاده می کنند.

کاخ موزه ها، موزه خانه ها و خانه های قدیمی شیراز
موزه ها مکانی برای حفظ، نگهداری و به نمایش آوردن آثار ارزشمند نیاکان است. موزه‌ها در واقع نماد ملی و مذهبی کشور هستند. متأسفانه در شیراز به سبب چند زمین لرزه ی شدید و بزرگی که به وقوع پیوسته، ساختمان های قدیمی شهر تخریب و نابود شده است. از این صغوی و پیش از آن آثاری به جا نمانده و از دور زنده هم فقط ساختمان های محکم و استوار کریم خان و یکی دو خانه باقی مانده. بنابراین بیشتر خانه های تاریخی شیراز در عصر قاجاریه ساخته شده است.

ساختمان های قدیمی و موزه‌های شیراز را می‌توانیم به چند بخش تقسیم کنیم.
الف: کاخ موزه های عمومی
کاخ موزه های شیراز هر کدام موزه ای از هنرهای معماری، نقاشی، گچبری، آینه کاری و کاشی کاری است. بعضی از این کاخ موزه ها، در درون خود مجموعه ای از اشیاء و لوازم زندگی نیاکان را نگهداری می کنند و به تماشا می گذارند مانند:

۱ - کاخ موزه ی پارس: واقع در باغ نظر، روبروی ارگ کریمخان، ساختمان این موزه به کلاه فرنگی معروف است. گویا این ساختمان کاخ ملاقات با سفرا و بزرگان بوده و مدفن اولیه‌ی کریم خان است. این موزه قدیمی‌ترین موزه‌ی شیراز است. در این موزه چهار قرآن قدیمی به خط کوفی، شمشیر کریم خان زند، یک قلیان میساکاری فلزی از جنس طلا و نقره، چند تابلوی نقاشی، قلمدان های زیبا، ظرف های تاریخی و... دیده می شود.

۲ - کاخ موزه ی زینت الملک قوامی واقع در خیابان لطفعلی خان زند، جنب نارنجستان قوام. این موزه را «کنجینه‌ی تاریخ فارس» می‌نامند. معماری و تزیینات این ساختمان خود موزه‌ای است اما در زیرزمین این کاخ موزه، تندیس بیش از شصت نفر از بزرگان و نام آوران فارس به تماشا گذاشته شده است. تندیس هایی از دوره‌ی هخامنشی، ساسانی، اتابکان، آل بویه، صفویه، زنده، قاجاریه و دوران معاصر.

۳ - کاخ موزه ی عقیف آباد واقع در خیابان ستارخان، باغ عقیف آباد. این کاخ موزه به دو بخش تقسیم می‌شود. طبقه اول موزه‌ی نظامی است که مجموعه‌ای از سلاح های سرد و گرم خردکار و نیمه خردکار مانند شمشیر، زره، کلاه‌خود، نیزه، سپهر، انواع تفنگ و مسلسل در آنجا نگهداری می‌شود.

طبقه ی دوم به نام موزه ی عبرت است. در این بخش اسباب و لوازم زندگی اعیان مانند فرش‌های نفیس و میز و صندلی های زیبا و حمام یزدانی (جنوب میدان شاه و بازار مرغ قرار دارد و امروزه به سبک جدید ساخته شده است. در آن طرفی از این کاخ موزه نیز دو طبقه هم موجود است. این کاخ موزه نامرئی بود زیرا در دوره قاجاریه، موزه‌های با این نوع کاشی کاری، منبت و نقاشی و حجاری است. در بخشی از این ساختمان اشیاء باستانی حفاری شده به نمایش درآمده است.

۴ - کاخ موزه ی دلگشا: واقع در بولوار بوستان، باغ دلگشا. این کاخ موزه نیز دو طبقه دارد. در طبقه‌ی زیرین اشیاء مورد لزوم زندگی مردم قدیم مانند سکه های تاریخی، اسکناس، انواع ظرف‌های سفالین و لمبادار نگهداری می‌شود و در طبقه‌ی دوم بیش از یکصد رادیو قدیمی از انواع مختلف به نمایش درآمده است.

۵ - کاخ موزه ی نارنجستان قوام (مؤسسه‌ی آسیایی) واقع در خیابان لطفعلی خان زند. تمام ساختمان این کاخ، موزه‌ای از هنر آینه کاری، کاشی کاری، منبت و نقاشی و حجاری است. در بخشی از این ساختمان اشیاء باستانی حفاری شده به نمایش درآمده است.

۶ - کاخ موزه ی شاپوری: واقع در خیابان انوری، این کاخ کاخ بزرگ دو لنگه داشت که به عنوان دالان دار یا کاروانسرادار روی سکو می‌نشست و یک جبهه ی چوبی کنار دستش می‌نهاد. دالان دار، آمد و شد کاروان ها را در دفتر می‌نوشته، بار آن ها را ثبت می کرد و حساب

هر کاروان و صاحب باری را نگه می‌داشت و محل سکونت آن ها را معین می‌کرد. درهر کاروانسرا یک بار انداز بزرگ در وسط حیاط، یک آب انبار، چاه و حوض آب، طولیه شامل مال بند و آخور و اتاق هایی برای سکونت کاروانیان وجود داشت.

۷ - ارگ کریم خانی خود بزرگترین کاخ موزه‌ی شیراز، به حساب می‌آید.

۸ - موزه باغ جهان نما: واقع در خیابان حافظ، باغ جهان نما. در این موزه برخی اسناد و مدارک قدیمی شهرداری، سکه ها و اسکناس های قدیمی، کارت پستال ها، مدال ها و نشان های قدیمی نمایش داده شده است.

ب) کاخ موزه های اختصاصی

۱ - موزه ی شاهچراغ: واقع در بارگاه ملکوتی حضرت احمد بن موسی. در این موزه بیش از شش هزار شئی-ه ی ارزش تاریخی و فرهنگی نگهداری می‌شود اما بیشتر ارزش این موزه به خاطر قرآن نفیس آن است.

۲ - موزه ی هفت تنان: واقع در ابتدای بولوار چهل مقام. این کاخ موزه که ایوان زیبایی با دو ستون منحصر به فرد سنگ یک پارچه و نقاشی‌های ایوان، یادگار عصر کریم خان زند است به موزه ی سنگ مشهور شده. پنجره های سنگی حجاری شده، محراب، سنگ های تاریخی و کتیبه های قدیمی مجموعه ی این موزه است.

۳ - موزه‌ی تاریخ طبیعی: واقع در بولوار مدرس، خیابان آزادگان، این موزه توسط دانشگاه شیراز تأسیس شده و دارای بخش های علوم جانوری، علوم گیاهی، علوم زمین شناسی و علوم آناتومی است.

پ) موزه خانه های قدیمی:
چند باب از خانه های قدیمی ساخته شده در عصر قاجاریه با همت شهرداری و علاقه مندان هنر به موزه های اختصاصی تبدیل شده‌اند. تا هم به ارتقا فرهنگ جامعه کمک کنند و هم در حفظ و نگهداری آن ها سهیم باشند.

موزه خانه ی صالحی (موزه ی لباس های سنتی) ابتدای کوچه ی هفت پیچ، جنوب مسجد نو.
- موزه خانه ی فروغ الملک (موزه ی هنر مشکین فام) واقع در خیابان شهید دستغیب، بی‌بی‌دختران که آثار هنرمندان با عکس آنها به نمایش گذاشته شده.

موزه خانه ی منطقی نژاد (موزه ی آواها و نواها) پشت مسجد نو

- موزه خانه ی آیت‌اللهی: جنب مسجد نو با عنوان فرهنگسرای قرآن

- موزه خانه ی سعادت (موزه ی خاتم) روبروی آرامگاه سیویوه

ت: نام بعضی از خانه های قدیمی به‌جا مانده در شیراز

- خانه ی قدیمی افشاریان واقع در محله ی در شیر جنب آرامگاه روزبهان

- خانه ی قدیمی انئی عشر

- خانه ی قدیمی صابر- خیابان احمدی- جنب خانه ی منطقی نژاد

- خانه ی قدیمی ضیائیان، سنگ سیاه، کوچه مقفی ها

- خانه‌ی قدیمی مصطفوی واقع در محله‌ی بی بی دختران، رستوران سنتی است.

- خانه‌ی قدیمی برکت

- خانه‌ی قدیمی کارونیان، محله گودعربان

- خانه‌ی نصیرالملک واقع در خیابان لطفعلی

خان زند

- خانه ی محنتشم، خیابان ۲۳ بهمن

- خانه ی قدیمی عطروش. بازار حاجی،

کوچه ی زنجیر خانه

- خانه‌ی قدیمی عابدی- سنگ سیاه، کوچه مقفی ها

- خانه ی قدیمی مدرسی، بازارچه حاج زینل

- خانه ی قدیمی توحیدی، محله ی سنگ

سیاه بازارچه حاج زینل

- خانه ی قدیمی تولایی، سنگ سیاه، کوچه مقفی ها

- خانه ی دخانچی، پشت بازار وکیل، کوچه توتونچیان

- خانه ی قدیمی شوریده. کوچه ی هفت پیچ

ث: چند کاخ دولتی:

- کاخ شهرداری (بلدیه) در بولوار زند، فلکه شهرداری

- کاخ دادگستری (عدلیه) در بولوار زند، فلکه شهرداری

- کاخ استانداری (ایالتی) در بولوار زند فلکه استانداری (حوض فلکه)

- کاخ آموزش و پرورش (معارف) خیابان معدل

- کاخ شهربانی (نظمیه) بولوار باغ تخت

- کاخ بهداشت (صحه) بولوار زند غربی

کاروانسراها، گاراژها و پایانه های مسافری و پارکهای شهر شیراز
تعریف کاروانسرا:

کاروانسرا، رباط و تیم، عمارتی است که در آن کاروان منزل کند.

کاروانسراهای داخل شهر شیراز:

ساختمان کاروانسرا:

هر کاروانسرا یک در بزرگ دو لنگه داشت که به دالان وسیعی بازمی‌شد. دو طرف این دالان دو سکو برای نشستن ساخته بودند و یک نفر به عنوان دالان دار یا کاروانسرادار روی سکو می‌نشست و یک جبهه ی چوبی کنار دستش می‌نهاد. دالان دار، آمد و شد کاروان ها را در دفتر می‌نوشته، بار آن ها را ثبت می کرد و حساب هر کاروان و صاحب باری را نگه می‌داشت و محل سکونت آن ها را معین می‌کرد. درهر کاروانسرا یک بار انداز بزرگ در وسط حیاط، یک آب انبار، چاه و حوض آب، طولیه شامل مال بند و آخور و اتاق هایی برای سکونت کاروانیان وجود داشت.

کاروانسراهای بزرگ و کوچک:

در گذشته کاروانسراهای داخلی شهر شیراز به دو بخش تقسیم می‌شد.

الف: کاروانسراهای بزرگ که در کنار بازارها توسط حاکمان و سرمایه داران ساخته شده بود و کالا و امتهه ی تاجران بزرگ به آن جا وارد و یا از آن جا صادر می‌شد مانند:

کاروانسرای روغنی واقع در پشت بازار وکیل شمالی خیابان زند که بزرگترین کاروانسرای عصر زنده است.

کاروانسرای گمرک واقع در بازار وکیل شمالی که دو طبقه ساختمان و دو طرف حیاط دارد. در این نوع کاروانسراهای دو طبقه، در طبقه ی اول بارانداز و طولیه ی چهار پایان قرار داشت و در طبقه ی دوم مسافران زندگی می‌کردند. کاروانسرای احمدی واقع در بازار وکیل شمالی در دو طبقه.

کاروانسرای فیل واقع در بازار شمشیرگرا.

کاروانسرای مشیر (سرای گلشن) در ابتدای اردوبازار در دو طبقه.

کاروانسرای حاج آقا جانی واقع در اردوبازار

ب: کاروانسراهای محلی و کوچک‌شهر که نزدیک دروازه های شهر ساخته بودند و محل آمد و رفت کاروان های شهرهای نزدیک بود مانند:

کاروانسرای چَپر خونه (چهارباخانه) واقع در جنوب دروازه ی اصفهان

کاروانسرای شیخ نصر بوشه‌ری واقع در خیابان لطفعلی خان زند، روبروی مسجد سهراب بیگ.

تعداد بسیاری از این کاروانسراهای محلی امروز وجود ندارند و در ایجاد خیابان ها و ساختمان ها از بین رفته‌اند مانند:

کاروانسراهای زال بیگ، چراغ علی خان، دقاق‌ها، باغ شاهچراغ (در بازار مرغ که به خیابان احمدی تبدیل شده است)

کاروانسراهای ابراهیم، استاد حیدر- بحیی سبیل (در محله‌ی بالا کفد) و ...

در کاروانسراهای یک طبقه، بارانداز در وسط حیاط بود و اتاق های نشیمن در چهار طرف و طولیه ها در پشت اتاق ها قرار داشت.

در کاروانسراهای بزرگ دو طبقه، مسافران در طبقه‌ی دوم به سمر می‌بردند و چهارپایانشان در طبقه‌ی اول نگهداری می‌شدند.

تعریف گاراژ:

گاراژ واژه‌ی فرانسوی است، جایی که اتومبیل را در آن گذارند، جایی که مسافران برای سوار شدن به آنجا روند و جایی که رانندگان، مسافران و بار را از آنجا سوار و بدان جا پیاده کنند.

گاراژهای معروف شیراز:

گاراژ هند و ایران واقع در دروازه‌ی اصفهان،

گاراژ سعدی در خیابان سعدی، گاراژ رهایی در چهار راه زند، گاراژ توکل دروازه ی اصفهان، گاراژ قزلباش، خیابان لطفعلی خان زند (چهار راه مشیر)

گاراژ افشار واقع در خیابان لطفعلی خان زند (در شیخ) گاراژ تهران سعادت در دروازه ی اصفهان.

تعریف پایانه (ترمینال)

پایانه (ترمینال) محل و ساختمان وسیعی است که تمام شرکت های مسافربری یا باربری در آن محل دفتر فروش بلیط دارند. اتوبوس ها یا کامیون های شرکت ها، مسافران و بارها را در آنجا پیاده و سوار می‌کنند.

در شیراز سه پایانه مسافربری به نام های کاراندیش (مخصوص شمال کشور) در بولوار سلمان فارسی، پایانه ی مدرس (مخصوص شرق) در بولوار مدرس، پایانه‌ی امیرکبیر (مخصوص جنوب) در بولوار امیرکبیر و پایانه ی باربری نیز در بولوار امیرکبیر ساخته شده است.

کتابخانه های شیراز

«دارالعلم» یکی از لقب های شهر شیراز است. شهری که مرکز پژوهش، دانش اندوزی و دانشوری است.

در گذشته که کتاب ها خطی بود و با دست نوشته می‌شد تنها اهل علم و دانش به آن دسترسی داشتند. کتابخانه ها هم در دربار پادشاهان و مکان های مذهبی تشکیل می‌شد. مورخان، قدیمی ترین کتابخانه‌ی شیراز بعد از اسلام را کتابخانه ی عضدالدوله ی دلمی ذکر کرده‌اند. شمس الدین سوربانی در قرن چهارم می‌نویسد که: در هر علم کتابی تألیف نشده که نسخه‌ای از آن در کتابخانه ی عضدالدوله موجود نباشد.

محققان و پژوهشگران علم و دانش از کتابخانه‌های دربار پادشاهان و ام